

***Glimt fra
Galgeberg 3***
se side 3

Bommen 20 år
se side 8

Foto: Bjørn Granlund

Husk neste medlemsmøte tirsdag 11. september kl. 19.00 i menighetssalen på Vålerenga kirke. Se omtale inne i bladet side 13

Javisst er det fint på Vålerenga.....

Av Even Haugseth

Den dagen dette ble skrevet, var en deilig og lys forsommerdag. Syrinene sto i full blomst og sendte ut herlig duft ved stakittgjerdet på Sotahjørnet. På motsatt hjørne var glasscontainerne fjernet, og det nysådde gresset var blitt grønt. Javisst er det fint på Vålerenga, tenkte jeg, og satte kursen nedover Strømsveien. Skulle ned til Galgeberg for å se at teatergruppa øvet på stykket "Kamp på kamp på Kampen og Vålerenga". Tenk, de gjør alt dette frivillig, for tredje år på rad. spennende hvordan historie kan vises som scener i et skuespill. En fin og annerledes måte å presentere historie på. Antakelig får vi ikke klar bildene fra årets teatervandring til dette bladet går i trykken, så da må leserne vente til neste blad før de får se disse. Den som venter på noe godt.....

Siden forrige utgave av medlemsbladet ved påsketider, har vi hatt jubileumsfest. Menighetssalen i Vålerenga kirke ble også denne gang fylt til siste stol. Kveldens gjest var ingen ringere enn musikeren Steinar Ofsdal. Takket være hans søster Liv Ofsdal, hadde vi laget en liten bildeserie fra deres familiested i

Etterstadgata 8. Der var Edvard Olsens smie i mange år. Steinar var der som liten, da hans grandonkel Erling Olsen hadde tatt over. Der hvor den nyeste fløyen av gamlehjemmet nå ligger, lå smia og det lille bolighuset til familien Olsen. Med et pent stakittgjerde ut mot gata og en liten gressplen foran huset, var dette en av de små perlene som dessverre er borte på Vålerenga. Etter en interessant innledning hvor de frammøtte kunne drømme seg tilbake til en svunnen tid, ble vi tatt med på en musikalsk reise rundt i verden. Det var en fryd å høre de glade tonene fra Steinars forskjellige fløyter.

I og med at vi feiret lagets 20-årsdag, tenkte vi at de trofaste damene på kjøkkenet skulle få slippe å steke vafler til oss. Endelig fikk de også med seg underholdningen. Kaffe hadde de gjort klar, og i anledning dagen, spanderte vi kransekake og kringle. Praten gikk lett rundt bordene, og stemningen var god. Ekstra fint var det at en av de som var til stede på historielagets aller første møte, Gunvor Boretti, også var blant de frammøtte.

En overraskelse for henne var at en av hennes tidligere naboer fra Danmarks gate på 1960-tallet kom og slo av en prat.

Snart er det sommerferie, og da blir det pause hos oss. Fortvil ikke,

for tirsdag 11. september er vi i gang med høstprogrammet. Da er det medlemsmøte igjen. I skrivende stund er ikke programmet klart, men vi jobber hardt med saken. Deretter er det ikke lenge til fotoutstilling helga 13. og 14. oktober. Inne i bladet finnes en liten oversikt over det vi hadde tenkt at den kunne innholde i år. Vi vil gjerne ha flere innspill, så si gjerne fra hvis du har noe som kunne passe til ett eller flere av disse temaene, eller om du har noe helt annet. Vi er åpne for flere forslag. Er det noen som kunne hjelpe oss med forberedelsene eller under selve utstillinga, vil styret gjerne ha beskjed. Hvis flere er med og drar lasset, blir det mindre belastning for styret, og da får vi et enda bedre arrangement. Styret ønsker medlemmene en flott sommer og velkommen igjen på høstens tilstelninger!

Gledelig gjensyn mellom to gamle naboer fra Danmarks gate på 1960-tallet, Gunvor Boretti og Tove A. Andersson.

Endelig kunne de trofaste damene (Unni Granlund og Kari Johannessen) på kjøkkenet få velfortjent fri fra vaffelsteikinga og bli med på feiringa. På en slik dag vanket det både kringle og kransekake.

Glimt fra livet i Galgeberg 3 før, under og etter krigen

Av Nils Henrik Andersen

Glade unger fra Galgeberg 3 i sandkassa ca. 1938. Fra venstre: Erik Christensen, Kjell Hognerud, Bjørn Lund, Nils Henrik Andersen, Svein Saltnæs og Tommy Anderson. Foto utlånt av Nils Henrik Andersen

Leserne fikk i forrige utgave av "Mer gammelt enn nytt" høre om Astri Sogns oppvekst i Jordalgata. Stafettpinnen går denne gang videre til Nils Henrik Andersen som vokste opp rett over gata for Astri. Riktignok fikk han med seg et par år til før krigen brøt ut, og gutter i den rette alderen finner på mye. Redaksjonen takker så mye for innlegget og oppfordrer andre om å skrive i medlemsavisene framover. Hvis det er noen som heller liker å fortelle, gi oss et hint, så ordner vi skrivinga.

Jeg ble født på Aker sykehus i 1932, og hadde mine første fire leveår i Hammerstads gate på Majorstua i Oslo. Mine foreldre flyttet til Oslo fra Risør ca. 1930. Far var den gang skorsteinsfeier og hadde derfor behov for bad. Vi flyttet derfor til Galgeberg 3 på Vålerenga i 1936 da gården var ny. Dette var den gang kanskje den mest moderne gården på Vålerenga, med bad og vannklosett inne i leiligheten. Vi flyttet inn i 4. etasje i oppgang G, som vender ut mot Jordal. Her var det utsikt til "Løkka" som lå ved Jordal, som en forlengelse av Jordalgata og til Veivesentomta

som lå rett nedenfor Galgeberg 3. Mot Strømsveien, kan jeg så vidt huske noen småhus. Disse ble revet rett før krigen, fordi det var planer om å bygge Østkantbadet fra Galgeberg og oppover langs Strømsveien. Her ble det en stor åpen plass som ble brukt til vedlagring under krigen, og hvor mannfolkene i gården anla en krocketbane som ble flittig brukt under hele krigen. Vi gutta hadde også lekeplass her. Stedet ble kalt "Tomta". Jeg husker lite fra tiden før krigen som startet 9. april 1940, men husker godt da krigen kom og vi måtte evakuere. Far som var ansatt som

Full aktivitet i snøhaugen ved Galgeberg 3. Foto utlånt av Nils Henrik Andersen

feiermester i Oslo kommune måtte være med i det sivile luftvern, og måtte melde seg på Hovedbrannstasjonen på Arne Garborgs plass hver gang det gikk flyalarm. Da han kom hjem den 9. april, hadde mor og jeg evakuert. Først satt vi på med en lastebil til Porsgrunn hvor vi overnattet. Dagen etter fikk vi en drosjebil videre til Risør. Da far kom hjem, var leiligheten tom. På vei til Porsgrunn, husker jeg at vi måtte søke tilflukt i skogen p.g.a. tyske fly som kom over oss. Etter å ha tilbragt sommeren 1940 i Risør, kom vi hjem igjen utpå høsten. Da var Vålerenga skole okkupert av tyskerne. Vi måtte derfor holde skole hjemme hos hverandre. Lærerinnen vår het frk. Håkedal. Jeg gikk da i 2. klasse og etter hvert ble det ordnet med "klasserom" i spisesaler i bedrifter etc. Under hele krigen hadde vi skole på følgende steder: Konfirmantsalen på Vålerenga prestegård, sakristiet i kirken, spiserommet hos Møller & Larsen i Hedmarksgata, spiserommet hos Oslo Renholdsverk i Kjøllberggata 9, spiserommet til NSB i Oslogate, Gamlebyen skole, Tøyen

skole og til sist tilbake til Vålerenga skole i 1945.

I Galgeberg 3 var det 375 leiligheter, noe som gjorde at det var mange jevnaldrende av både jenter og gutter. Vi var derfor ikke avhengige av å få venner andre steder, men fikk ofte venner og bekjente gjennom skolen. Arild Johansen og jeg fant hverandre raskt, og hadde mange felles interesser. Jeg kan så vidt huske at vi som 5 – 6 åringer fant ut at vi skulle vaske en bil med vann, eller kanskje det var sand? Resultatet ble ikke helt som forventet, og foreldrene våre måtte ut med en form for erstatning.

Mange år senere fant vi ut at hos bedriften Wilh. Lütichau på Alnabru fantes det kinofilm som ble oppløst i et løsningsmiddel slik at de produserte solusjonlim. Denne filmen var utmerket til røykbomber. Vi pakket en liten rull film inn i et papir. Tente på i enden og blåste ut flammene når det tok fyr i filmen. Da ble det utviklet en kraftig røyk.

En slik røykbombe antente vi i Enebakkveien utenfor Frelsesar-

meen. Det oppsto da panikk fordi folk trodde det brant i bensinstasjonen på hjørnet av Enebakkveien og Strømsveien. Det ble stor ståhei, med brannbiler og det hele. Sigmund Jørgensen og jeg var like gamle og havnet derfor i samme klasse. Det morsomme var også at vi hadde like ransler når vi gikk til skolen. Disse var solide i brunt lær med et stort hestehode preget på lokket.

På vei til "skolen" hos Møller & Larsen passerte Sigmund og jeg godteributikken ved siden av skomaker Thoresen, og hadde vi penger, ca. 5 øre, så kjøpte vi noen runde sukkertøy som ble kalt evighetskuler. I melkebutikken på hjørnet kunne vi få kjøpt ½ øres sukkertøy. Hvis vi fikk tak i en ettøring, så fikk vi kjøpt 2 stykker. De var små og syrlige.

Videre oppover Strømsveien, rett på oversiden av Jordal skole i dag, passerte vi noen store trær. I disse trærne hadde vi hver vår faste plass hvor vi satt på vei hjem. Det morsomme er at disse trærne står der den dag i dag.

Sigmunds far var vaktmester i

Blide smågutter i trappa opp til Galgeberg 3. Fra venstre: Nils Henrik Andersen, Arild Johansen og Svein Saltnæs. Foto utlånt av Nils Henrik Andersen

Galgeberg 3. Han var en nidkjær mann, som passet godt på at vi holdt oss innenfor regler og god oppførsel. Han var ikke nådig hver gang vi gjorde ugang. Når han hakket vekk den siste isen og spylte plassen foran gården med slange, da var det vår. Da fikk vi byttet ut beksømtøvler med skobesparer ("Knuppen"), med lettere sommer-sko. Det var deilig.

På skolen under krigen fikk vi såkalt svenskesuppe. Det var havresuppe og betasuppe annenhver dag. Hver dag måtte to elever gå til Ingeborgs gate for å få utlevert to tilters spann med suppe som ble båret tilbake til klassen. Vi fikk også en skje tran og en C-vitamin-tablett hver.

Overlæreren på skolen het Herdis Holmboe og gikk under tilnavnet "Papptrollet". Henne så vi ikke stort til.

Da krigen var slutt, kom vi tilbake til skolen som måtte pusses

opp etter tyskernes herjinger. Spesielt husker jeg at vi var med på å hente utstyret til fysikkrommet. Dette hadde vært lagret på galleriet i kirken. I fysikk hadde vi den kjente lærer og forfatter Sverre S. Amundsen. Han ble senere overlærer på Kampen skole. Siden jeg var 8 år da krigen startet, satte denne stort preg på oppveksten. Det var blanding og bekmørkt om kveldene. Så vi som var i slyngelalderen hadde gunstige vilkår for å finne på rampestreker. Vår fantasi og virketrang var stor, og vi fant på mye rart. Etter hvert ble vi vant til å se tyske soldater og offiserer i mange sammenhenger. Mitt lille bidrag i motstandskampen som 10-åring, var at jeg pekte i motsatt retning da en tysk offiser og en norsk jente spurte om veien til Jarlen kino.

En dag jeg hadde stanset i oppgangen på vei opp i leiligheten, sto jeg og så oppover mot Jordal.

Da fikk jeg plutselig se vinduer og dører hos Olav Jahres bilverksted i Hedmarksgata fuke ut.

Verkstedet ble sprengt av hjemme-fronten fordi de utførte arbeid for tyskerne. Vi lærte å legge klærne våre i riktig rekkefølge når vi gikk til sengs om kvelden, i tilfelle det gikk flyalarm, og vi måtte raskt ned i kjelleren. Flyalarmen gikk ofte, og det var ganske ubehagelig når vi nettopp hadde sovnet, og vi måtte opp igjen for å kle på oss og gå i tilfluktsrommet.

Når vi først hadde kommet ned, hadde vi barna det ganske morsomt med å leke gjemsel og andre leker. Vi våget oss også mange ganger utendørs for å se på det flotte fyrverkeriet som ble til på himmelen når luftvernartilleriet skjøt etter de engelske flyene over byen.

Vi kunne også høre granatsplintene falle ned på blikktak i nærheten.

En morgen jeg våknet, var far arrestert i løpet av natten. Han var blitt anmeldt for å ha nyheter hjemme. Akkurat denne gangen hadde han ingen, og slapp derfor ut dagen etter. Jeg hadde et lite bilde av kong Haakon, av den typen som lå i konfektesker. Det tok nazipolitiet med seg.

Mine første ski ble innkjøpt rett før krigen hos Tippet Johansen som drev sportsforretning på hjørnet av Vålerenggata og Ingeborgs gate. Vi gikk på ski i Elvebakkene ved Kværner og på Etterstadsletta, før tyskerne anla den store fangeleiren for russiske fanger.

Det var jo mangel på det meste: mat, klær, sko og godteri. Som erstatning for godteri, smeltet vi sukker i stekepannen til det ble brunt. Helte det ut på matpapir til avkjøling og kalte det "knekk". Det smakte godt. Brødet var et kapittel for seg. Det var mørkebrunt og smakte ikke godt.

En gang kom det en brødtype som frembrakte mye gass i magen.

Da spurte folk hverandre om de hadde hørt det nye brødet.

En gang fikk far tak i en liten kasse med sardinbokser. Det var en stor begivenhet. Vi gikk ellers på

I Jordalgata. Fra venstre: Sigmund Jørgensen, Erik Christensen, John Becker, Nils Henrik Andersen og Svein Saltnæs. Foto utlånt av N. H. Andersen

arbeidsstue for barn i Normannsgata. Her lærte vi å såle beksømsstøvler og fikk lær til dette uten å måtte søke om det.

Jeg var blant de som var magre, og ble derfor tatt ut for å bli sendt til en bondegård for å fetes litt.

Jeg var i Alvdal i to perioder, en gang om sommeren og en gang om vinteren. Det var en stor opplevelse.

Om vinteren var det populært å kjøre rattkjelke. Det var flere typer, men den beste var den med wirestyring. Siden det var minimalt med biltrafikk, startet vi fra det vi kalte tårnhuset i Svartdalsveien og kjørte ned enten til Kværner, eller helt ned til Gamlebyen. Det gikk ofte med en del gjerdesprosser på veien ned.

Da vi skulle opp igjen, hendte det ofte at vi hang bak på en lastebil. Sjåføren likte ikke dette, men siden han kjørte med gassgenerator kunne han ikke stoppe, og farten var ikke stor. Bussene gikk også på gassgenerator. På denne generatoren var det et lite hull som forsynte generatoren med luft. Vi satte en liten papplate foran hullet, og busen stoppet. Det var ganske underholdende.

Etter eksplosjonen i Filipstad den 19. desember 1943, ble det dum-

pet mye ammunisjon ved Nygård teglverk. Dette fant vi selvfølgelig frem til, og hentet sykkeltasker fulle med geværammunisjon og det som større var. Kulene ble fjernet og kruttet tømt ut. Dette ble brukt til mer eller mindre dristige eksperimenter. Patronhylsene med knallperlene intakt var det populært å legge på trikkeskinnene nedover Schweigaards gate når trikken kom i god fart. Det lød som et maskingevær.

På den såkalte "Tomta" som er nevnt ovenfor, var det under krigen innsamling av skyller som skulle bli grisemat. Her ble det selvfølgelig en stor ansamling av rotter. Disse ble det populært å jakte på for oss gutta. Vi brukte mange metoder fra feller og faller, til spretterter med kramper. Halene ble tatt vare på, for det var "skuddpremie" på 25 øre pr. stk.

Det var jo som sagt blanding, og alt var mørkt, men etter hvert kom det noen lyfter i gatene. De var formet slik at det var et aluminiumsdeksel under pærene og ga nesten ikke lys. Vi oppdaget at hvis vi kunne treffe disse dekslene med snøballer, så løsnet dekslet slik at lampene ga mer lys.

I hjemmene hadde vi ikke radio,

for de var inndratt av tyskerne. En måtte finne andre måter å underholde seg på. Det ble derfor populært å møtes hjemme hos hverandre for å drive med spill. Monopol og Ludo var populært, mens de voksne spilte bridge. Det ble dannet mange bridgeklubber. Lese bøker var også en mye brukt aktivitet, og Deichmann på Grønland ble hyppig besøkt for å låne bøker.

Speiderbevegelsen var forbudt. De eneste som fikk drive var KFUM, ikke som speidervirksomhet, bare med møter. Vi var ofte der. På kalde vinterkvelder gikk vi også ofte inn til Frelsesarmeen i Enebakkveien eller på Ebenezer. Vi var vel ikke alltid så stille som de ønsket det, og ble derfor vist på dør. Kafe Eno i Strømsveien var også et ofte benyttet møtested. Vi kjøpte en tallerken suppe og tilbrakte lang tid der.

Så kom endelig freden den 8. mai 1945. Jeg var i skolehagen på Lille Tøyen, da vi oppdaget at det norske flagget ble heist på flaggstengene rundt oss. Vi ble derfor sendt hjem. Her fikk vi da vite at krigen var slutt, og det var fred. Jubelen brøt løs, og vi løp rundt i gatene og ropte "Ned med blindinga" og det ble brent store bål av blindingsgardiner. Siden satt vi på med lastebiler som kjørte rundt i gatene, og jubelen var stor. Dette var uforglemmelige dager. Vi foretok ofte besøk hos de russiske fangene på Etterstad før disse ble sendt hjem. Vi tok dem med oss på kino og på andre besøk i byen. Russerne underholdt med sang og dans og ga oss gaver de selv hadde laget av ting de fikk tak i.

Etter hvert kom forskjellige virksomheter i gang, og de fleste av oss ble speidere i Norsk Speiderguttforbund. Dette var veldig populært, og på Vålerenga var det på det meste 3 tropper. Disse var 25. Oslo, 35. Oslo og 45. Oslo. Det ble også startet en tropp på Etterstad som fikk navnet 1. Etterstad. Ved 60-årsjubileet i 1971 hadde 655 gutter fra Vålerenga vært

innom speiderbevegelsen. Jeg var medlem av 25. Oslo fra 1945 til ut i 70-årene. I denne tiden hadde jeg stor glede av friluftslivet og lærte

gjennom konkurranser mange praktiske ting som jeg har hatt glede av senere i livet. Jeg fikk også mange gode venner.

I 1960 kjøpte troppen 22 mål tomt på toppen av Holterkollen i Nittedal og i løpet av de neste 3 år ble det bygget en stor hytte der.

"Tomta" ble flittig brukt som krocketbane under krigen av mannfolkene i Galgeberg 3. Fra venstre: Wold, Nordby, Ludvig Saltnæs, Sverre Hauger, Rolf Nilsen, Eivind Schou, Mikalsen, Moe, Leif Wold, Trygve Olsen, Bjarne Nystuen og Nils Petterson. Foto utlånt av Nils Henrik Andersen

Leserbrev:

I bestemors fotspor 100 år etter.....

I forrige utgave av medlemsbladet kunne vi lese om Dana Beard fra Maryland i USA som vandret i sin bestemors fotspor på Vålerenga, Kampen og Tøyen 100 år etter. Vi sendte selvfølgelig over beskjed til henne om at bladet var lagt ut på nettsida vår, og det tok ikke lang tid før vi hørte fra henne. Både hun og hennes gamle far er rørt over å lese Jarand Stavland Grovns historie om henne i bladet vårt, og hilser til oss alle på Vålerenga. Siden sist har hun sporet opp kista som hennes bestemor hadde med seg fra Norge da hun dro over med "Bergensfjord" i 1916. Den hadde broren hennes tatt vare på, og nå har Dana fått den hjem til seg, noe hun er kjem-

peglad for. Merkelappen fra båtturen over Atlanteren sitter fortsatt på.

I denne lille kista hadde Danas bestemor med seg det hun trengte for å starte et nytt liv i den nye verden. Foto: Dana Beard.

Merkelappene på Amanda Johansens Amerika-kiste er fortsatt synlige 96 år etter overfarten med Den norske Amerikaliniens "D/S Bergensfjord" fra Kristiania til New York i 1916. Bare 3 år tidligere gikk denne båten sin jomfrutur på den samme strekningen. Mange nordmenn kom til det forfjettede land med denne båten. Foto: Nick Beard.

Bommen ved Galgeberg 20 år

av Even Haugseth

Bjørn Granlund knipset begivenheten ved bommen denne spesielle dagen 14. juli 1992.

14. juli 1992 må være en av de mest betydningsfulle dagene i Vålerengas historie. Den dagen, en deilig sommerdag midt i fellesferien, ble det satt et punktum for et trafikkinferno som hadde vart i flere tiår. Etter at bilen for alvor ble allemannseie på 1960-tallet, økte trafikken i takt med boligutbygging spesielt i Groruddalen, og ellers østover i byen og på Romerike. Strømsveien var fra gammelt av den viktigste hovedveien til og fra byen nordfra. E6 ble derfor lagt der. Planen var klar fra myndighetene, store deler av Vålerenga skulle rives, for å gi plass til en gigantisk motorvei ned til sentrum. Pendlerne måtte komme seg til og fra jobben, og det var anerkjent at en kunne kjøre en i hver bil. Varetransporten økte også i takt med velstandsutviklingen, og selvfølgelig måtte lastebilene også fram. Den gamle kjerreveien Strømsveien var naturlig nok ikke bred nok for så mye trafikk. I rushtiden ble også Vålereng-gata tatt i bruk for å avlaste trafikken i Strømsveien. Situ-

asjonen ble uutholdelig for Vålerenga som bokstavelig talt hadde E6 utenfor stuedøra. Ulykkesfaren, støyen, eksosen og møkka som alt dette førte med seg, gjorde at de stakkarene som fortsatt holdt ut å bo her, dannet en beboerforening i 1973: Vålerenga vel. Den hadde som hovedmål å bli kvitt gjennomgangstrafikken og å redde den gamle bebyggelsen som var igjen. Mange av de gamle trehusene var fraflyttet fordi folk ikke orket å bo i dem. De var ikke holdt ved like på grunn av rivingsspøkelset som hang over dem. Vålerengas befolkning, som må være av de mest patriotiske en kan tenke seg, var i ferd med å gi opp. Mange hadde bodd her i generasjoner, men det hjalp ikke når forholdene ble så håpløse. En del unge innflyttere, mange av dem studenter, kom til Vålerenga fordi de kunne få leie de tomme husene for en rimelig penge. Disse syntes også at forholdene her var for ille. De gikk sammen med den stedbundne lokalbefolkningen og kjempet for å redde Vålerenga. En

del hus ble okkupert og oppussing ble satt i gang flere steder.

Enkelte måtte bøte med livet på grunn av trafikken. I Vålerenggata ble en eldre dame drept i sin egen stue fordi bussen kolliderte, og kjørte inn i huset hennes. Kanskje er det flere som også ble ofre? For de elevene som måtte krysse Strømsveien for å komme på Vålerenga skole, ble det satt opp gangbruer både ved Sotahjørnet og Ingeborgs gate.

Samhold og utholdenhet ble viktig ettersom årene gikk. Vellet klarte å presse politikerne til å innse at Vålerenga var noe verdt, og at bydelen fortjente en bedre skjebne. Flere av de gamle trehusene ble reddet fra riving. I 1987 ble det ene løpet i Vålerengtunnelen åpnet, og i 1989 det andre. Da trodde man at trafikkproblemet gjennom Vålerenga skulle være løst. Selv om tunnelen var åpnet, ble det i rushtiden lange køer, for nede i Kværnerdalen var det den gang ikke gode nok veier og tunneler videre. Trafikken ble heller ikke

Slik var køene i St. Halvards gate i 1983. Foto: Svein E. Furulund

mindre etter hvert. Resultatet var at køene gjennom Strømsveien fortsatte, riktignok i noe mindre grad enn før.

Vellet måtte igjen på banen. Før lokalvalget i 1991 konfronterte da partiene med at de måtte ta stilling til om de ønsket stenging av Strømsveien eller ikke. Alle partier som hadde mulighet til å bli representert i det nye bystyret, svarte ja, bortsett fra de to lengst til høyre. Deres argument mot stenging var at trafikken da ville hope seg opp i veiene og gatene rundt. Valget ble en thriller slik det ofte var i Oslo. På vellets valgwake hadde man champagnen klar. Den ble riktignok ikke sprettet, for det vippet fram og tilbake ettersom stemmene kom inn fra de forskjellige stedene i byen utover natta. Etter hvert viste det seg at de borgerlige partiene fikk avløsning i bystyret, og Rune Gerhardsen ble ny leder for et byråd utgått av AP og SV. Raymond Johansen som den gang representerte SV, ble ny samferdselsbyråd.

Vålerenga vel var nøkterne optimister. I mars 1992 gikk trafikken som den pleide gjennom bydelen, og det var fortsatt ikke satt opp noen bom. Samferdselsbyråden fikk da en ny henvendelse fra vellet, og svar kom om at bommen skulle settes opp ved Galgeberg i fellesfe-

rien. Et nytt håp ble tent, men ingen trodde det før de fikk se den på plass.

Etter 19 års kamp i Vålerenga vel, skjedde det som få hadde turt å drømme om: Bommen kom på plass øverst i St. Halvards gate ved Galgeberg, og det gamle veiløpet ble offisielt stengt av Raymond Johansen 14. juli 1992.

Til tross for fellesferien var det flere fra Vålerenga som møtte opp. Noen hadde med flagg, og på bildene som var gjengitt i avisene, kunne man se de forventningsfulle og blide ansiktene til unge og gamle som hadde opplevd den vanvittige trafikken. Vålerenga kunne begynne å puste igjen!

Avisinnleggene til sinte bilister

fortsatte, men etter hvert ble det stille. Politiet sørget imidlertid for at skiltet om gjennomkjøring forbudt ble fjernet, så da var det fritt fram for biler å smette gjennom når bussen akkurat hadde kjørt. Enkelte i lokalmiljøet fortsatte å bry seg når noen snik-kjørte. En ble faktisk slått ned av en rasende bilist, og han døde av de skadene han ble påført.

Den 14. juli 2012 burde det igjen flagges ved bommen. Dette til minne om de som kjempet for at Vålerenga igjen skulle bli et godt sted å være. Knappt nok noen i dette landet har klart noe lignende. Minnes burde også de som måtte bøte med livet.

Trafikkaksjon i Strømsveien ved Totengata 2 i 1976. Tærudhjørnet og Strømsveien 22 i bakgrunnen.

Leserbrev:

I "Mer gammelt enn nytt" nr. 1 i år, skriver Astri Sogn morsomt og levende om sin barndom på Vålerenga. Hun nevner blant annet kolonialbutikken til Egner i Normannsgata. Magnus Egner kom fra Sørums, giftet seg med Anna fra Drøbak og fikk tre barn som vi vet om, Eilert, Marget Dorthea og Torbjørn. Det var eldste sønnen Eilert (ingen Eugen) som overtok kolonial og kjøttbutikken. Dette vet jeg litt om fordi Eilert Egner giftet seg med min mammas (Inger Viktoria Opsahl) eldste søster Asta Lorentze

Schibbye-villaen eller "Nystuen" som den også ble kalt. Den ligger fortsatt i Malerhaugveien 8, et steinkast fra Vålerenga. Egners leilighet hadde veranda og lå i 2. etasje. Bilde utlånt av Anne Teppen.

Anne Teppen lånte oss dette bildet av Eilert og Asta Egner og bilen deres. Tatt rundt midten av 1950-tallet.

Matilde. Tante Asta og onkel Eilert bodde på Nystuen som tante Asta riktig benevnte, Schibbye-villaen på Malerhaugen, Malerhaugveien 8. Under krigen okkuperte tyskerne villaen, og de bodde midlertidig i Monrads gate. Tante Asta drev systue nederst i Karl Johans gate med flere syersker. De fleste av tantene mine jobbet der av og til, mamma også. Alle var flinke med søm og all slags håndarbeid. Jeg husker spesielt etter krigen at det var mye omsøm av gamle selskapskjoler til "fine" damer. Asta og Eilert fikk ingen barn. Vi bodde jo i Etterstadgata og siden på Etterstad, så Malerhaugen var ikke så langt unna. Vi, Marit, Grete og jeg var ofte hos dem, i butikken i Normannsgata,

og på systuen nede i byen. Onkel hadde bil og tok oss med på søndagsturer. Om sommeren var vi ofte på Nes Campingplass på Jeløya sammen med dem. Det var før campingvognens tid, så vi lå i telt. Det er vel ikke feil å si at Asta og Eilert Egner hadde det romslig økonomisk. De hadde et meget pent hjem med mange fine ting. Jeg har vært så heldig å arve et nydelig teservise, middagstallerkner og spisestuemøblementet med 10 stoler, skjenk og buffet etter dem. Alt dette altså fordi Astri Sogn skrev Eugen i stedet for Eilert Egner. Men rett skal være rett.

Hilsen Anne Teppen (født Opsahl i 1940)

Etterlysning:

Fiskehandler på Vålerenga

Vi har fått en henvendelse fra en som prøver å få brikkene på plass i sitt slektspuslespill. Einar Haugen skal ha drevet en fiskebutikk på hjørnet av Sveriges gate 11 fra 1957 til 1960. Han bodde på Manglerud og hadde ikke bil, så det ble lange og slitsomme sykkelturen til fiskehallen på kaia og derfra til butikken. De lurte på om det er noen som husker noe om fiskehandleren og butikken hans. Redaksjonen tar gjerne imot opplysninger om dette.

Leserbrev:

Hei.

Jeg har med interesse lest artikkelen av Astri Sogn i "Mer gammelt enn nytt" nr. 1, 2012. Siden jeg bodde på Galgeberg 3 fra 1936 til 1958 er jeg godt kjent med forholdene og kjenner meg godt igjen.

Det er spesielt det som er skrevet om "Tomta" ovenfor Galgeberg 3 jeg vil kommentere.

Det er riktig at de gamle husene ble revet rett før krigen for å gi plass til Østkantbadet. De rommet et vulkaniseringsverksted, skomaker Thoresen og en godteributikk. "Tomta" ble etter hvert gjerdet inn med et høyt tregjerde. Inne på tomta var det rester etter grunnmurene til husene, to store trær, en rogn og et lønnetre. Vi gravde i disse grunnmurene og fant mange spennende ting. Vi fant også en del jernskrap som vi solgte hos skrap-

handleren. Det er ikke riktig at det ble startet med bygging av Østkantbadet, men det kan kanskje være en forveksling med det store vannreservoaret som ble bygget innerst i Jordalgata. Der er det et stort underjordisk basseng som skulle brukes til brannslukking i tilfelle bombing og brann. Det ble laget et vassebasseng på toppen, men det ble ikke benyttet så mange ganger. Innerst på tomta anla de voksne i Galgeberg 3 en krokettbane som ble flittig brukt under hele krigen. Det ble rigget opp et stativ som beboerne kunne banke tepper på. Galgeberg 3 har sentralvarme som før krigen ble fyrst med kull og søppel. Kullet kom med store biler som tømte det i kummer på det som vi kalte "platået". Søppelet hentet vaktmesteren i kjellerne under hver oppgang (13 stk.) og tømte det i en egen kum. Under krigen var det ikke tilgang på kull, slik at det ble erstattet med torv og ved. Det ble bygget store

treskur over platået og delvis utenfor fyrhuset ned mot Veivesentomta. Veden kom i form av tømmer. Dette tømmeret ble lagret på "Tomta" og var en fin lekeplass for oss unger. På "Tomta" var det også oppsamlingsplass for matresster (skyller). Dette førte naturligvis med seg en mengde rotter. Vi gutta jaktet på disse med alle mulige midler. Dette kunne være fallemmer, nettingrottefeller, vanlige rottefeller og spretterter. Det var "skuddpremie" på rottene. Så vidt jeg husker var det 25 øre pr. hale. Halene oppbevarte vi i et hulrom i det ovenfor nevnte lønnetre til vi hadde en passelig mengde for salg. Innenfor gjerdet mot Strømsveien var det også populært å stå og notere bilnumrene til bilene som passerte. Det var jo ikke så mange den gang.

Med vennlig hilsen
Nils Henrik Andersen

(Les ellers om hans fortelling fra oppveksten på Galgeberg i dette bladet.)

Galgeberg 3 hadde eget krocketlag. Her er de forevige på "Tomta" som lå der hvor Trafo-bygget senere ble bygget ovenfor treer'n. Fra venstre fru Wold, Sverre? Hauger, Ruth Karst, Nordby, Trygve Olsen, Rolf Nilsen, Ludvig Saltnæs, Tellef Andersen (Nils Henriks far), Arnold Wold, Bjarne Nystuen, Eivind Schou, Johan Sandvik, om den neste er Mikkelsen er han ikke sikker på (det kan også være Max Nilsen), Andresen (Kari W. Engers far). Huset i bakgrunnen er et av de som stod igjen langs St. Halvards gate før Trafo-huset ble bygget (antakelig et av husene fra St. Halvards gate 44 til 52).

Bilde og opplysninger fra Kari W. Enger og Nils Henrik Andersen.

Etterlysning:

Nils Baker'n fra Vålerenga?

En annen slektsforsker har kontaktet oss og etterlyser opplysninger om en baker som het Nils og antakelig var født rundt 1940. Han kan ha jobbet på en kafe på Vålerenga. Vet du noe om han, si gjerne fra til redaksjonen.

Noen smakebiter fra vandreteateret 12. juni....

Foto: Bjørn Granlund

Omtale og flere bilder fra denne flotte begivenheten i neste nummer....

Akerselva kultur- og teaterlag tok oss med tilbake til det dramatiske Onsumslaget. Dette var et arbeideropprør mot brukseier Oluf Onsum ved Kværner Brug som fant sted på Galgeberg og Kampen i april 1878.

I 1836 søkte unge Oluf Onsum fra Romsdalen jobb i Brambanis Isenkram og Jernvare i Kristiania. Her i audiens hos fru Johanne Brambani mens hennes mann Donato følger med i bakgrunnen.

En av kveldens følgesvenner, Svart'n, hadde mange gode kommentarer på turen. For sikkerhets skyld hadde han med seg ei hel ei i lomma.

Vakker blomsterpike smilte pent til publikum fra en av de flotte hagene vi passerte på årets teatervandring.

Lekre horer fra tablået om kampen mot bordellet over Galgeberg Corner tidlig på 1990-tallet.

De dyktige skuespillerne fikk hver sin velfortjente rose, boka av Kyter'n og årets bildekalender som takk for en vel gjennomført forestilling.

Vi åpner høstsesongen med: Medlemsmøte tirsdag 11. september kl. 19.00 i menighetssalen på Vålerenga kirke

Kveldens gjest:

Jan Erik Thoresen forteller fra boka

”MØRKET ER MIN VENN –

En grenselos forteller”

En av de mest aktive grenselosene og kurerene under krigen var bokseren og lastebileieren Ragnvald Thoresen. Med sitt eget liv som innsats reddet han mange nordmenn fra nazistenes klør ved selv å kjøre dem til svenskegrensa. Basert på hans dagbok, samtaler og artikler har sønnen Jan Erik skrevet en gripende historie om dette. Lydbøker og vanlige bøker selges på møtet, så ta med kontanter. Benytt sjansen til å få signerte eksemplarer. Vi kan love dere en spennende kveld. Kaffe og vafler som vi pleier. Velkommen!

(Styret setter stor pris på å få hjelp til bæring av stoler før og etter møtet)

(Spartacus Forlag 2008)

Etterlysninger:

Fotoutstilling 13. og 14. oktober

Etter sommerferien går det fort mot årets fotoutstilling som går av stabelen andre helg i oktober. For at dette også denne gangen skal bli vellykket, trenger vi deres hjelp til både forberedelser og gjennomføring. Vi har allerede begynt med forberedelsene, og i den forbindelse har vi satt opp noen temaer som vi kan jobbe med framover. Er det noen som har bilder, gjenstander og/eller ideer til utstillinga?

- Gårda som forsvant (Ragnhild Strømme)
- Vålerenga kirke (Ingunn Rinde/Knut Roar Westbye)
- Minnebøker (Anne Teppen)
- Brudebilder fra Vålerenga kirke (Anne Teppen)

- Før/Nå-bilder (Bjørn Granlund)
- Klosterenga (Björg Staal)
- Veteranbil (Bjørn Granlund)
- Vålerenga Historielag 20 år (Even Haugseth)
- Bommen ved Galgeberg 20 år (Even Haugseth)
- Kalender 2013 (Fred Ruud/Even Haugseth)
- Har du andre forslag til noe annet som kan egne seg på utstillinga?

Vi hører gjerne fra dere. Send melding til: epost@valerenga.org eller ring 938 01 902.

Minnebøker og bryllupsbilder?
Har du gjemt på minneboken din?
Kan vi få låne den til historielagets

fotoutstilling i oktober?
Giftet du deg i Vålerenga kirke?
Har du bilder fra kirken, inne eller utenfor fra den store dagen?
Kan vi få låne dem til fotoutstillingen?

Vi lover å returnere alt i god stand umiddelbart etter utstillingen. Ta kontakt med Anne Teppen tlf. 976 18 464 eller en i styret. Husk å legge ved en lapp med navn og telefonnummer.

Vi minner også om historielagets store appetitt på alt av bilder, historier og gjenstander fra Vålerenga. Har du noe stort eller lite å vise frem eller fortelle om, så nøl ikke, ta kontakt.

Hilsen Anne Teppen (født Opsahl)

Klassebildet:

En av de ivrigste innsenderne av klassebilder er Terje Paulsen. Han har sendt bilde og navnene på klassen til broren Rolf Paulsen, men vi trenger din hjelp til å finne ut hvem som er hvem.

Det står heller ikke noen om hvilket år bildet er tatt, og hvilken klasse det gjelder.

Tove Halvorsen, Britt Olsen, Tore Berg, Astrid Margrethe Olsen, Jarl Boye-Hansen, Finn Kristensen, Anne-Karin Nylund, Turid Andreassen, Ole Jacobsen, Roy Jensen, Unn Andresen, Ståle Larsen, Anne Lise Petterson, Turid Wenche Aurdahl, Lisbet Amundsen, Tore Kristiansen, Gerd Marit Johansen,

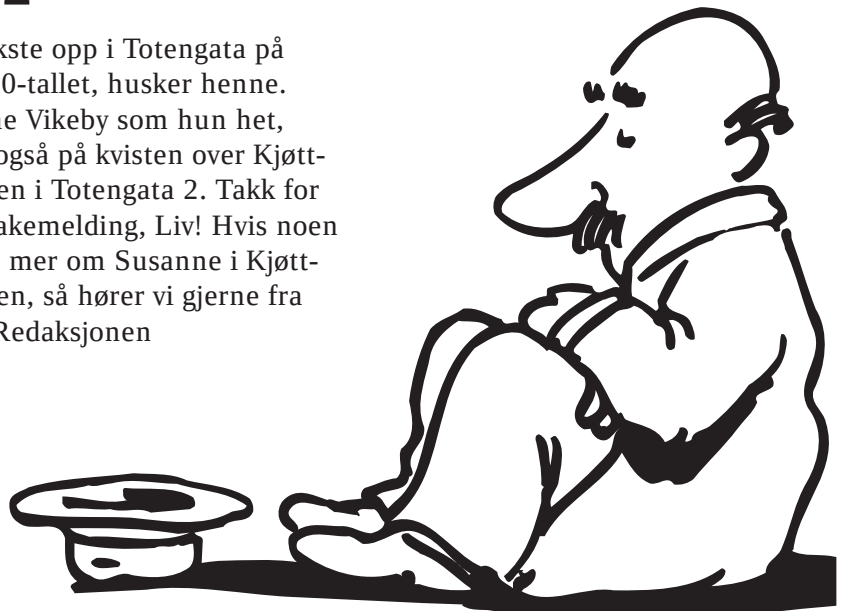
Ragnhild Bratangen, Kai Haugen, Odvar Hanssen, Jorunn Andersen, Ulf Bryne, Leif Jenhaug, Karin Andersen Og Rolf Paulsen.
Lærer: Åse Gundersen.

Send oss gjerne ditt klassebilde, så kan vi bruke det i en senere medlemsavis.

Dama i Kjøttspesialen

Vi får stadig inn leserbrev og kommentarer fra leserne våre. Det er hyggelig med tilbakemeldinger, for det er bevis for at bladet blir lest og at dere er engasjerte. På siste medlemsmøte kom Liv Hellsaa (født Johnsen) med løsningen på et spørsmål vi stilte i forrige utgave. Hun som passet på "de tørste" på Vålerenga slik at de fikk mat selv om månedens faste utbetaling tok slutt. Dette gjorde hun altså ved at de måtte betale et forskudd til henne i Kjøttspesialen med en gang trygden kom. Så sørget hun for at de kunne hente mat der i butikken i ukene framover. Liv som

selv vokste opp i Totengata på 1930-40-tallet, husker henne. Susanne Vikeby som hun het, bodde også på kvisten over Kjøttspesialen i Totengata 2. Takk for fin tilbakemelding, Liv! Hvis noen vet noe mer om Susanne i Kjøttspesialen, så hører vi gjerne fra dere. (Redaksjonen)

Medlemsmøte tirsdag 17. april 2012

av sekretær Håkon O. H. Engh. Foto: Bjørn Granlund

Allerede en time før møtet begynte folk å komme, og kl 1900 kunne leder Even Haugseth ønske velkommen til "stinn brakke".

I et historielag er det lett å bli litt "blingsete", ved at man med ett øye skuer bakover i tid, mens det samtidig er nødvendig å ha det andre rettet framover. Denne kvelden kunne lederen med god samvittighet konsentrere seg om åra som er gått siden 1. april 1992. Da møttes sju entusiastiske Vålereng-patrioter i Hedmarksgata 2. Alle satt inne med mye kunnskap og hadde mye å fortelle om bydelen. Da de gikk fra hverandre den kvelden, var Vålerenga historielag født.

I år er laget altså blitt tjue år, og feiringa av jubileet var lagt til medlemsmøtet tirsdag 17. april. Til applaus fra salen kunne Even fortelle at en av de opprinnelige sju, Gunvor Boretti, var blant de framførte. Han strødde også heder og ære over Unni og Bjørn Granlund, som begge har tjent laget godt og trofast i et utall av verv og funksjoner i tjue år. Bjørn blant annet som kasserer i alle disse årene. Når dette er nevnt, håper undertegnende at Unni tilgir den store uretten som ble begått ved at markeringen på årsmøtet av hennes uvurderlige innsats var uteglemt i referatet.

Even fortalte deretter kort om historielagets mangslungne virksomhet, først og fremst innsamling og bevaring av kunnskap, historier og bilder. Deltakelsen i kampen mot den sterkt økende gjennomgangstrafikken, som truet med å drepe Vålerenga, var også sentral. Ved felles innsats av alle gode krefter i bydelen, ble kampen til slutt belønnet med seier, ved åpningen av tunnelene og stengingen av Strømsveien.

For anledningen ble det servert kransekake, kringle og kaffe til alle. Og så var det endelig tid for kveldens hovedgjest, Steinar Ofsdal.

Det lille huset i Etterstadgata 8 hvor musikerens bestemor kom fra. Hennes svoger i USA, Borgar Johnson, malte dette bildet.

Steinar Ofsdal spilte på forskjellige fløyter denne kvelden, her på nesefløyte fra Filippinene.

Steinar ser det som et litt morsomt paradoks at han, som er vaskeekte bygutt, er professor i folkemusikk ved Musikkhøyskolen i Oslo, med et slags "filialkontor" på Voss. Til tross for at han slett ikke er noen gammel mann og ser uforskammet godt ut, føler vi nesten at han har vært her bestandig. Vi kjenner ham som en glimrende multiinstrumentalist, men med hovedvekt på fløyte. Eller nær sagt alle tenkelige og utenkelige varianter av fløyter. Med sin søster Liv Ofsdal som suffløse viste han først bilder og fortalte om sine egne røtter på Vålerenga. Deres bestemor var datter av smeden Edvard Gunerius Olsen i Etterstadgata 8. Han fortalte også om sitt samarbeid med mange kjente musikere, først og fremst Lillebjørn Nilsen. Det var vaktmesteren i gården i Uelands gate, hvor Lillebjørn vokste opp, som lærte ham å spille fele. Vaktmesteren fra Tuddal var en kjent spellemann og felemaker. Han bygde også Steinars første fele.

Til slutt tok han oss med på en spennende musikalsk reise jorda rundt. Vi kunne glede oss over både spretne og vare toner fra mange deler av verden spilt på mange varianter av fløyter, bl.a. seljefløyte fra Norge, nesefløyte fra Filippinene, hageslange fra Hellas og en gammel og underlig sak fra

Blide og applauderende damer på første rad, Gerd Møller Eriksen og Gunvor Boretti. Gunvor var med på historielagets stiftelsesmøte 1. april 1992. De to diskuterte også etterlysningen i forrige blad om krakken på Sotahjørnet. Ingen husker den som spesielt lang, enda Gerd var nærmeste nabo i Strømsveien 53. De to hilser herved til Jan Hellerud om dette.

Kina som lød nesten som et trekkspill. Steinar kalte den da også "oldemora til torader'n". Igjen et vellykket medlemsmøte!

Publikasjonsnr.:
ISSN 1890-9094

Vålerenga Historielag
Hedmarksgata 2
0658 Oslo

Vålerenga Historielag
på internett:
e-mail: epost@valerenga.org

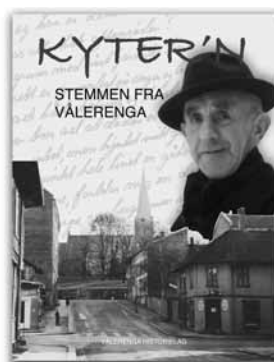
Hjemmeside:
<http://www.valerenga.org>

Bankkonto: 0530 04 78222

SALGSTORGET

Fra Sotahjørnet til Bohemen og
Vålerenga - bydel med sjel
dvd-er Kr. 150,- pr. stk.

To dvd-er om Oslos historie
kr 200,- Utgitt av Fellesrådet for
historielagene i Oslo

Kyter'n-boka Pris Kr. 100,-

Følg oss på Facebook:

<http://www.facebook.com/valerenga.historielag>

Styret i historielaget:

Leder:

Even Haugseth

Nestleder:

Knut Roar Westbye

Kasserer:

Gro Shakesby

Sekretær:

Håkon Olav Harald Engh

Styremedlem:

Bjørn Granlund

Varamedlem:

Bjørn Arild Gjerdalen

Varamedlem:

Thordis Kjærstad

Varamedlem:

Ragnhild Strømme

Arbeidsgrupper

Bildekalender:

Kontakt: Even Haugseth

Mobil 938 01 902

E-post: leder@valerenga.org

Fotogruppe:

Fotografering, innsamling og
avfotografering av bilder:

Kontakt: Bjørn Granlund

Mobil: 901 80 290

E-post: foto@valerenga.org

Idrettsgruppe:

Om bydelens idrettsmiljø

Kontakt: Bjørn Arild Gjerdalen

Mobil: 909 19 250

E-post: bjorngjerdalen@yahoo.no

Medlemsavisa:

Fred-Arild Ruud

Mobil: 936 65 243

E-post: freda@broadpark.no

Husk å kjøpe kalenderen for 2012

Pris kr. 70,-

Arrangementskalender høst 2012:

Husk neste medlemsmøte tirsdag 11. september kl. 19.00

Kveldens gjest: Jan Erik Thoresen forteller fra boka

"MØRKET ER MIN VENN – En grenselos forteller"

Fotoutstilling lørdag 13. og søndag 14. oktober

Medlemsmøte tirsdag 13. november kl. 19.00

Alle arrangementene finner sted i menighetssalen, Vålerenga kirke

HUSK Å NOTERE DETTE I KALENDEREN!

Støtt oss via Grasrotandelen:

Hvis du tipper, spiller lotto eller
joker og vil gi overskuddsandelen
til Vålerenga Historielag, klipp ut
og ta med kortet og vis det til
tippekommisjonen.

Husk å ta med strekkoden på nytt
dersom du fornyer tippekortet.

Takk for støtten!

JEG

STØTTER

VÅLERENGA HISTORIELAG

Organisasjonsnummer: 890364462

GRASROTANDELEN